

Beslutad:	Kommunfullmäktige 2014-06-16 § 72
Gäller fr o m:	2014-07-01
Myndighet:	Kommunstyrelsen
Diarienummer:	KS/2014:149–450
Ersätter:	Avfallsplan beslutad av kommunfullmäktige 2013-12-16, KF § 155
Ansvarig:	Teknik- och servicekontoret

Avfallsplan för Strängnäs kommun

Förord

Att alla kommuner ska ha en avfallsplan föreskrivs i Miljöbalken och syftet är att främja hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras hälsosam och god miljö. Bra avfallshantering kräver engagemang och delaktighet från alla involverade parter. Det ska vara lätt att göra rätt och därför är det viktigt att det finns fungerande system för omhändertagande av alla sorters avfall. Rätt hanterat kan avfall bli en viktig resurs och ersätta uttag av ändliga resurser.

Ambitionen är att Strängnäs kommuns nya avfallsplan ska öka medvetenheten och erbjuda fungerande verktyg för att minska avfallsmängderna. Återanvändning och återvinning av material ska också skona vår gemensamma livsmiljö. I samarbete med Eskilstuna kommun i vårt gemensamma driftbolag ska vi arbeta för att nå ett långsiktigt hållbart kretsloppssamhälle.

Marianne Andersson (C)
Ordförande i Teknik- och fritidsnämnden

Föreliggande avfallsplan för Strängnäs kommun har tagits fram under 2012-2013. Arbetet har genomförts med stöd av Miljö- och avfallsbyrån AB på uppdrag av SEVAB Strängnäs Energi AB. En projektgrupp bestående av följande personer har drivit projektet:

Riikka Vilkuna Christoffer Lindh	Projektledare, Samhällsbyggnadskontoret Projektledare, Teknik- och servicekontoret
Agneta Hätting	Chef återvinning, SEVAB AB
Gunilla Östling	Planchef, SBK/Planenheten
Helena Segervall	Miljöchef, SBK/Miljöenheten
Marie Rytterstedt	Konsult, Miljö- och avfallsbyrån AB

Förvaltningens styrgrupp för projektet har utgjorts av följande personer:

Lena Lundberg	VD SEVAB
László Némedi	Chef Teknik- och servicekontoret
Marie Jonsson Mikael Rojek	Samhällsbyggnadschef t f Samhällsbyggnadschef

En politisk styrgrupp har utgjorts av följande personer:

Marianne Andersson	Teknik- och fritidsnämnden (C)
Angela Andersson	Teknik- och fritidsnämnden (S)
Sixten Skullman	Teknik- och fritidsnämnden (M)
Terese Askerstedt	Nämnden för hållbart samhälle (MP)
Anders S. Svenson	Nämnden för hållbart samhälle (FP)
Tuula Fröderos	Nämnden för hållbart samhälle (M)

Sammanfattning

Alla kommuner ska enligt Miljöbalken 15 kap 11-17 § ha en renhållningsordning med lokala föreskrifter och en avfallsplan. Denna avfallsplan ska vara Strängnäs kommuns strategiska styrdokument i arbetet för en hållbar avfallshantering och återvinning under de kommande åren.

Avfallsplanen är ett verktyg för att uppnå nationella avfallsrelaterade miljö kvalitetsmål, att tydliggöra kommunens ambitioner på avfallsområdet samt att informera allmänhet och olika verksamhetsutövare om planerade förändringar.

Denna avfallsplan har tagits fram av en arbetsgrupp med representanter från Samhällsbyggnadskontoret, Teknik- och servicekontoret och SEVAB Strängnäs Energi AB (senare SEVAB). En utomstående konsult har också deltagit i planens framtagande.

Med tanke på Strängnäs kommuns växande befolkning, utgångsläget i avfallshantering och andra förutsättningar har strategiska mål tagits fram inom följande områden:

- minskad avfallsmängd och ökad återanvändning – förebyggande av avfall, insamling av grovavfall, minskat matsvinn i kommunala verksamheter,
- ökad återvinning – källsortering och materialåtervinning, ökad insamling av matavfall,
- minskad miljöbelastning – effektiv insamling av farligt avfall, kartläggning och säkerställande av gamla deponier och minskad nedskräpning,
- kundfokus – bra service och tydlig information, hög kundnöjdhet.

Under de närmaste åren ligger störst fokus på att utveckla möjligheterna till källsortering och fastighetsnära lösningar samt att öka insamlingen av sorterat avfall, t.ex. matavfall, för effektiv återvinning. Utökad samverkan med kommuner i närområdet är därför mycket viktig.

En viktig del i arbetet med avfallsplanen är att måluppfyllelsen följs upp regelbundet, att utfallet redovisas för politiken samt att den också är tillgänglig för allmänheten. Ansvaret för kontroll, uppföljning och rapportering ligger på Teknik- och servicekontoret. En översyn av avfallsplanen bör göras senast år 2015 och därefter minst vart fjärde år.

Inledning

Bakgrund och syfte

Den förra avfallsplanen för Strängnäs kommun fastställdes av kommunfullmäktige 18 juni 2007 och planen gällde till slutet av år 2011. Under planperioden genomfördes en större förändring med bildandet av ett kommunalt bolag, SEVAB Strängnäs Energi AB (senare SEVAB), som fick utförandeansvaret för renhållning samt VA- och energifrågorna i kommunen. Med denna ändring blev ansvaret för genomförandet av ett antal åtgärder i den tidigare avfallsplanen oklart. Arbetet med denna avfallsplan påbörjades under hösten 2012, den tidigare avfallsplanen förlängdes att gälla först under år 2013 och sedan till slutet av år 2014, alternativt tills denna avfallsplan blev färdigställd.

Avfallsplanen 2014 är en omfattande omarbetning av den tidigare avfallsplanen och anpassad till dagens förutsättningar, krav och lokala förhållanden för avfallshantering.

Denna avfallsplan är också präglad av att det under år 2012 gjordes en ägarutredning på uppdrag av Strängnäs kommun och Eskilstuna Kommunföretag AB. Utredningen redovisar ett antal effektiviseringsmöjligheter som kan utvecklas i samarbete mellan SEVAB och Eskilstuna Energi och Miljö AB. Med utredningen som grund togs det ett beslut i respektive kommunfullmäktige om gemensam drift av energibolagen Eskilstuna Energi & Miljö AB (EEM) och SEVAB Strängnäs Energi AB i ett gemensamt driftbolag med namn Eskilstuna Strängnäs Energi och Miljö (ESEM). Driftbolaget kommer att driftsättas under år 2014.

Enligt ägarutredningen är detta "en viktig strategisk fråga för regionens utveckling och ett led i ett allt tätare samarbete kommunerna emellan. Genom samverkan kan parterna tillsammans nå en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig verksamhet i syfte att vara till största möjliga nytta för kunderna, invånarna och miljön."

SEVAB kommer att säkerställa att driftbolaget genomför renhållning enligt avfallsplanen och föreskrifterna.

Med anledning av den stora omorganisation som det nya driftbolaget innebär för kommunens renhållningsverksamhet, ska planen revideras under år 2015 för att anpassas till nya förutsättningar.

Lagstiftningen som reglerar avfallshanteringen har också ändrats sedan den förra avfallsplanen antogs, bland annat har producentansvar för fler produkter introducerats och en ny nationell avfallsplan har tagits fram under år 2012. Strängnäs kommun har också fortsatt sin tillväxt och befolkningen har ökat från 31 435 invånare år 2007 till 33 072 invånare i slutet av år 2012.

Syftet med denna avfallsplan är att:

- beskriva nuvarande avfallshantering i Strängnäs kommun,
- styra utvecklingen i kommunens avfallshantering så att hållbar utveckling och resurseffektivitet främjas,
- öka medvetenheten om avfallshantering och återvinning genom att vara ett verktyg i kommunikation med kommuninvånarna,
- ange mätbara mål och tydliga åtgärder som leder till minskade avfallsmängder och ökad återvinning och återanvändning,
- ge ansvariga politiker en helhetsbild över avfallshanteringen.

Innehåll i en kommunal avfallsplan

Kraven på en kommunal avfallsplan framgår av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om innehållet i en kommunal avfallsplan och länsstyrelsens sammanställning (NFS 2006:6).

Avfallsplanen ska bland annat innehålla uppgifter om avfallsmängder, avfallshantering och avfallsanläggningar samt mål för kommunens avfallshantering och åtgärder som leder till att målen uppnås. Syftet är att styra utvecklingen i samma riktning som den nationella avfallsplanen och att flytta avfallet uppåt i EU:s avfallshierarki där minimering av avfallsmängden ligger högst, följt av återanvändning, återvinning och energiutvinning. Deponering är det sämsta alternativet eftersom avfallet då inte används som resurs.

Kommunens avfallsplan ska omfatta alla typer av avfall och inte bara det som omfattas av det kommunala renhållningsansvaret. Fokus i denna avfallsplan ligger emellertid på det avfall som omfattas av det kommunala ansvaret beträffande beskrivning av hantering, statistik, mål och åtgärder. Kommunen har dock en möjlighet att genom dialog och information påverka hantering av andra avfallsslag, såsom industriavfall eller avfall som omfattas av producentansvar.

Genomfört samråd

En viktig del av arbetet med avfallsplanen har varit att samråda med berörda aktörer om framtida mål och åtgärder. Projektgruppen har, i samband med uppstarten av arbetet, tagit fram en kommunikationsplan och identifierat aktörer som har kontaktats i tidigt skede i syfte att fånga upp önskemål och erfarenheter.

I början av projektet, i september 2012, organiserade projektgruppen en politikerworkshop där deltagare tog fram en framtidsvision utifrån ett politiskt perspektiv. Underlaget från workshopen utgjorde ett underlag för projektgruppens fortsatta arbete.

Miljöenheten har deltagit i arbetet och således bidragit utifrån ett myndighetsperspektiv.

Kommuninvånarnas synpunkter samlades in genom en enkät "Tyck till om renhållningen" som fanns tillgänglig på kommunens hemsida under 7 veckor. Totalt 242 svar och förbättringsförslag togs emot. Kommunens områdesstyrelser var mycket aktiva i medborgardialogen och förankringsprocessen och bidrog med värdefulla synpunkter. Olika intresseorganisationer (handikapporganisationer och pensionärsorganisationer) samt fastighetsägare informerades skriftligen och i vissa fall genom besök från projektgruppen. Allmän information om arbetet och arbetsgruppens kontaktuppgifter publicerades på kommunens hemsida, i kommunens tidning Aktuellt och i näringslivsenhetens informationsblad Näringslivsnytt.

Medborgardialogen har gett goda förutsättningar för acceptans för mål och åtgärder och den har höjt medvetenheten kring avfallshantering och återvinning, materialflöden samt kring avfallshandlingens miljöpåverkan och framtida möjligheter.

Under medborgardialogen har följande synpunkter framförts:

- efterfrågan på en plats för återbruk är stor, 89 % kan tänka sig att lämna begagnade saker till återanvändning,
- de flesta hushållen (89 %) anser att hushållsavfallet hämtas tillräckligt ofta idag.

De viktigaste punkterna som hushållen efterfrågar utifrån enkätsvaren är:

- närhet till återvinningsställen eller en fastighetsnära lösning, t.ex. sortering i färgade påsar,
- mobila lösningar för insamling av grovavfall och/eller farligt avfall,
- rena och välskötta återvinningscentraler och återvinningsstationer,
- bättre öppettider på återvinningscentralerna,
- bättre information om avfallshantering och återvinning, både förebyggande information och i form av t.ex. sorteringsguider samt
- återbruksfunktion vid återvinningscentralerna.

Det har också inkommit synpunkter via e-post och vid olika möten att medborgare önskar insamling av matavfall.

Mål, strategier och åtgärder

Behov och förbättringsområden

Avfall är ett fokusområde inte bara i Sverige utan också internationellt. EU:s nuvarande avfallspolitik bygger på "avfallshierarkin". Det innebär att det anses viktigast att förebygga uppkomsten av avfall. Därefter kommer avfallshantering via återanvändning, återvinning och andra åtgärder för avfallshantering. Sveriges nationella avfallsplan har sin utgångspunkt i EU:s avfallshierarki och beskriver nationella mål som berör kommunen och som ska beaktas i kommunens avfallsplan:

- återanvändning och materialåtervinning av textilavfall ska öka,
- insamling av elavfall ska öka,
- nedskräpning ska minska,
- matavfallet ska minska – matavfallsinsamlingen öka,
- alla bilar ska lämnas in till auktoriserad bilskotare och
- alla kommuner ska ha identifierat, inventerat och riskklassat alla nedlagda deponier.

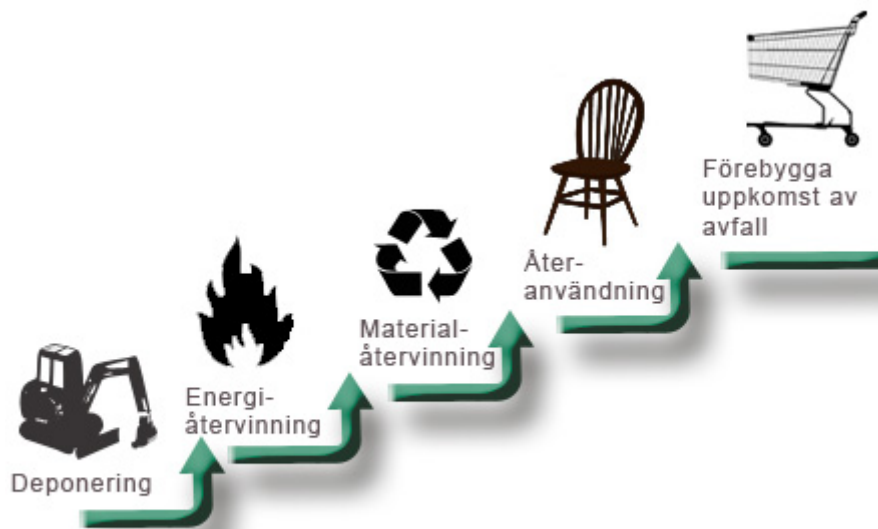

Bild: EU:s avfallshierarki (Källa: Framtidsstigen)

Under de närmaste åren planerar Strängnäs kommun att förbättra resurshushållningen inom ramen för avfallshandlingen. Insatser planeras för att öka insamlingen av sorterat avfall för materialåtervinning. Det finns en stor potential att materialåtervinna mer av de resurser som idag skickas till förbränning, t.ex. genom fastighetsnära sortering för både enfamiljshus och flerbostadshus.

Utifrån medborgardialogen framgår det tydligt att kommunens invånare önskar ett avfallshanteringssystem som har fokus på närhet, som erbjuder en möjlighet till återanvändning/återvinning och mobila lösningar för insamling av grovavfall och farligt avfall. Utöver detta efterfrågas mer och bättre information om avfallshantering och återvinning, både förebyggande information (avfallsminimering) och i form av till exempel sorteringsguider.

De övriga planer och strategier som på något sätt berör kommunens avfallshantering är den strategiska planen 2011-2014, klimat- och energiplanen 2011-2014 och trafikstrategin 2040.

I den strategiska planen beskrivs kommunens övergripande förhållningssätt enligt följande: Kommunen ska förebygga miljöproblem genom en medveten planering av den fysiska miljön och genom att använda gemensamma resurser och naturtillgångar på ett effektivt sätt. I planen nämns att det ska finnas god tillgång på miljöstationer på land och vatten samt att kommunen systematiskt ska arbeta med förorenade områden i kommunen och efterbehandling av dessa.

Klimat- och energiplanen 2011-2014 lyfter fram att kommuninvånarna ska ha en bra livsmiljö genom avfallsminimering. Trafikstrategin fokuserar på hållbara transportsystem och minimering av den tunga trafiken i tätorterna.

I samrådshandlingen till översiktsplanen 2040 påpekas det att avfallsmängderna har en stark koppling till ekonomisk tillväxt och konsumtion – avfallsmängderna har historiskt sett ökat när konsumtionen ökat. En viktig utgångspunkt i samrådshandlingen är att fördjupningar av översiktsplanen och kommande detaljplaner måste underlätta för en resurseffektiv material- och avfallshantering, fri från farliga ämnen genom att möjliggöra fastighetsnära insamlingsystem, återanvändning, materialåtervinning, biologisk återvinning och energiåtervinning. Översiktsplanen skall för sin del underlätta arbete mot målen som finns i den nationella avfallsplanen.

Målen ska vara mätbara, sådana som kommunen har rådighet över och som stödjer det strategiska miljöarbetet i kommunen. Dessa mål anknyter till:

- EU:s avfallshierarki,
- den nationella avfallsplanen 2012-2017,
- de nationella miljökvalitetsmålen,
- strategisk plan och Översiktsplan 2040 för Strängnäs kommun och
- identifierade behov och förbättringsområden.

Mål för avfallshanteringen

Målen som presenteras i avfallsplanen har identifierats som de högst prioriterade för kommunen.

Fyra övergripande mål har identifierats:

1. Minskad avfallsmängd och ökad återanvändning

Hushåll och verksamheter ska bidra till att minska avfallsmängderna och öka återanvändningen. Det är viktigt att medvetenheten om förhållandet mellan konsumtion, avfallsmängd och resursförbrukning ökar och fler gör miljömedvetna val. Kunskapen om återanvändning ökar och resulterar i minskad avfallsmängd.

Mätbara mål

1.1 År 2018 ska mängden avfall¹ från hushåll (per invånare) ha minskat 5 % jämfört med *basåret 2012*.

Etappmål: minska med 1 % per år.

Etappmål: en återanvändningsplats i bruk år 2015, två platser år 2018.

Indikatorer:

- Kg hushållsavfall per invånare per år
- Kg grovavfall per invånare per år
- Antalet platser för återanvändning som finns i anslutning till kommunens återvinningscentraler

1.2 År 2020 ska matsvinn i den kommunala förvaltningen (skola och omsorg) ha minskat med 20 % från 2013 års nivå.

Etappmål: minska med 3 % per år.

Indikator:

- Kg per skola och servering

¹ kärlosopor, matavfall, farligt avfall, grovavfall och avfall som omfattas av producentansvar för förpackningar och elavfall. (Slam från enskilda avlopp ingår inte).

2. Ökad återvinning

Hushåll och verksamheter sorterar det avfall som uppstår så att det kan återvinnas på bästa sätt för en hållbar utveckling. Återvinning av material och näringsämnen från fosforfallor ökar.

Mätbara mål

2.1 År 2018 ska 65 % av avfallet lämnas till materialåtervinning (inkl. biologisk behandling).

Etappmål: öka 5 % per år.

Indikatorer:

- Andel av avfallet (%) som lämnas till materialåtervinning (inkl. biologisk behandling)
- Andelen förpacknings- och tidningsmaterial i brännbart kärnavfall
- Andelen kommunala verksamheter (%) som källsorterar
- Andel hushåll (%) som har möjlighet att sortera ut matavfall
- Antalet informationskampanjer om kretsloppslösningar

2.2 Senast år 2016 ska alla hushåll, restauranger och storkök ges möjlighet till matavfallsinsamling.

Indikator:

- Antalet hushåll, restauranger och skolkök som har möjlighet till matavfallsinsamling.

2.3 Senast år 2018 ska minst 50 % av den totala uppskattade mängden matavfall från hushåll, restauranger och storkök samlas in separat och behandlas genom rötning.

Etappmål: år 2014 10 %, år 2015 30 %, år 2016 50 %

Indikator:

- Kg matavfall från hushåll, restauranger och storkök

3. Minskad miljöbelastning

Avfallens farlighet minskar och hanteringen av farligt avfall säkras.
Miljöbelastningen av avfallshanteringssystemet minskar och kunskapen om hanteringen av farligt avfall ökar.

Mätbara mål

3.1 År 2020 ska farligt avfall inte förekomma i säck/kärlavfall.

Indikator:

- Andel i %, plockanalys, kg insamlat farligt avfall per invånare

3.2 År 2018 ska nedskräpning i stadsmiljö och naturen ha minskat

Etappmål: minska med 5 % fram till år 2016.

Indikatorer:

- Nedskräpningsmätning i stadsmiljö enligt mallen från Håll Sverige Rent vartannat år (2014, 2016, 2018)
- Antal nedskräpningsärenden utanför stadsmiljö (MEX och miljöenheten)

3.3 År 2018 ska alla nedlagda deponier i kommunen vara kartlagda.

Kartläggningen ska innehålla undersökningar som kan leda till eventuella beslut om skyddsåtgärder.

Etappmål: kartläggning av en kommunal deponi per år.

Indikator:

- Antal kartlagda deponier.
- Antal nedlagda deponier som åtgärdats.

4. Kundfokus

Insamlingssystem och information präglas av service och nytta för kommuninvånare och kund. Estetiskt tilltalande lösningar med god tillgänglighet, säkerhet och arbetsmiljö är viktiga beståndsdelar i systemet.

Mätbara mål

4.1 År 2018 ska 95 % av hushållen vara nöjda med insamlingen av avfall.

Etappmål: år 2015 85 % nöjda, år 2017 90 % nöjda.

Indikator:

- % nöjda i kundenkät (Avfall Sveriges mall)

4.2 År 2018 ska 90 % av hushållen vara nöjda med servicen på återvinningscentralerna

Indikator:

- % nöjda i kundenkät (Avfall Sveriges mall)

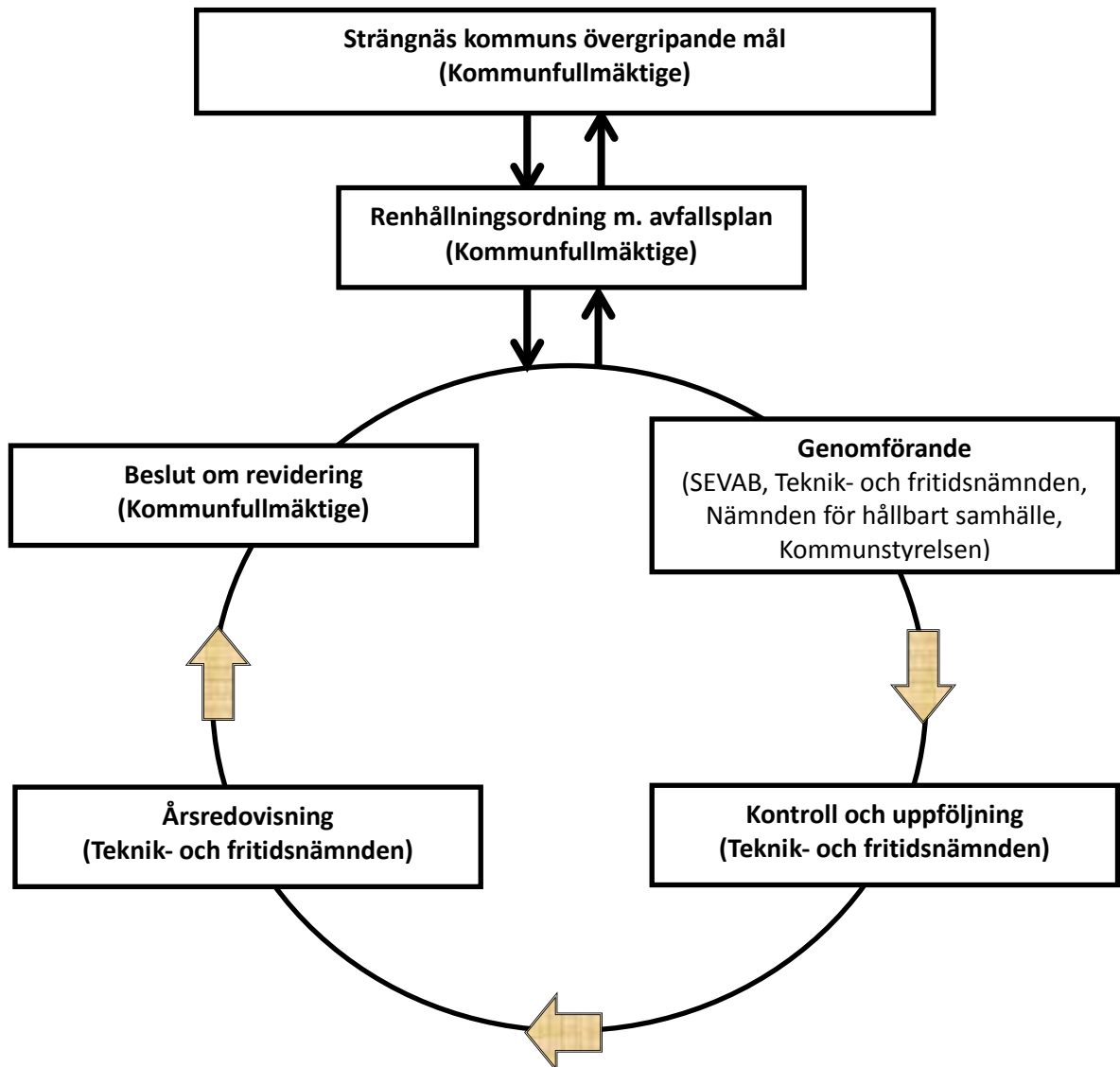
Åtgärder

I bilaga 2 *Åtgärdsprogram* presenteras de åtgärder som kommunen skall vidta för att uppnå avfallsplanens mål. För varje åtgärd anges vilken nämnd som ansvarar för genomförande av åtgärden, målåret och vilket mål åtgärden ingår i.

Fortsatt planeringsprocess och uppföljning

Avfallsplanen är ett verktyg för kommunen att anpassa avfallshanteringen i en långsiktigt hållbar riktning. Avfallsplanen fastställs av kommunfullmäktige och uppföljning och eventuell revidering ska ske regelbundet. Vid sidan av avfallsplanen finns även andra styrdokument som ska beaktas i avfallsplanearbetet.

De mål och åtgärder som fastställts av kommunfullmäktige i avfallsplanen ska årligen följas upp och utfallet redovisas till Teknik- och fritidsnämnden senast i april månad. Varje aktör med ansvar för genomförande av åtaganden enligt avfallsplanen ska lämna underlag för den årliga uppföljningen till Teknik- och fritidsnämnden som sammanställer underlaget.

Förklaring till figuren:

Kommunfullmäktige:

- fastställer renhållningsordning med tillhörande avfallsplan i enlighet med Miljöbalken.

Kommunstyrelsen:

- leder och samordnar planeringen, utvärderingen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter.

Teknik- och fritidsnämnden:

- ansvarar för kommunens avfallsverksamhet, inklusive insamling av avfall och nyanläggning,
- utgör kommunens beställare av de avfallstjänster som behövs för att fullgöra kommunens ansvar,
- ansvarar för genomförande och utveckling med övergripande ansvar för avfallshanteringen
- ansvarar för att avfallsplan utarbetas samt för uppföljning av planens mål och åtgärdsprogram,
- ansvarar för att vid behov initiera revidering av avfallsplanens åtgärdsprogram eller planen i sin helhet,
- ansvarar för övergripande informationsinsatser med syfte att sprida kunskap om kommunens renhållningsordning med föreskrifter och avfallsplan.

Nämnden för hållbart samhälle:

- utövar tillsyn över efterlevnaden av Miljöbalken samt renhållningsordningen,
- ansvarar för att lämna underlag för uppföljning av planens mål och åtgärder till Teknik- och servicekontoret,
- deltar i beredningen av förslag till renhållningsordning med tillhörande avfallsplan.

SEVAB Strängnäs Energi AB

- är utförare och verkställer kommunens skyldigheter inom avfallsområdet efter uppdrag från Teknik- och fritidsnämnden,
- utför utredningar som behövs för att följa avfallsplanen samt redovisar beslutsunderlag till Teknik- och fritidsnämnden,
- ansvarar för att lämna underlag för uppföljning av planens mål och åtgärder till Teknik- och fritidsnämnden.

En utvecklingsgrupp skapas för genomförande, uppföljning och utveckling av avfallsplanen. Den sammankallas och leds av Teknik- och servicekontoret. I gruppen ingår representanter från förvaltningen och kommunala bolag som direkt berörs av genomförandet av avfallsplanen. Dialog ska även ske med olika externa aktörer och intressegrupper vid behov.

Den antagna avfallsplanen ska vara tillgänglig för allmänhet, organisationer och företag på kommunens och renhållarens respektive hemsidor. En populärversion av avfallsplanen ska på samma sätt finnas på hemsidorna. Populärversionen ska sammanfatta all viktig information från avfallsplanen och samtidigt vara kortfattad, pedagogisk och lättläst.

I samband med den årliga uppföljningen ska en rapport sammanställas och redovisas till Teknik- och fritidsnämnden. I rapporten ska det göras en

bedömning av om planen behöver revideras. Rapporten ska också distribueras till ansvariga för olika åtgärder enligt avfallsplanens åtgärdsprogram.

Uppdaterat faktaunderlag, såsom uppgifter om avfallsmängder inom kommunalt renhållningsansvar och producentansvar samt eventuella förändringar av avfallshantering i kommunerna ska också vara tillgängliga för allmänheten.

Avfallshanteringens miljöpåverkan

Genomförande av avfallsplanen bedöms medföra positiva miljöeffekter. Planens mest genomgripande åtgärder väntas ge bättre resursutnyttjande av avfallet, ökad återvinning samt minskade utsläpp till mark och vatten.

Införande av insamling av matavfall från både villahushåll och från flerfamiljshus ger kraftig ökning av mängden insamlat matavfall och därmed en ökning av mängden producerad biogas för fordonsdrift. Genom röttningsprocessen uppkommer även en rötrest som på sikt kan användas som ekologiskt gödningsmedel, så kallat biogödsel.

Fastighetsnära insamling av förpackningsfraktioner väntas öka återvinningen av förpackningsmaterial.

Sluttäckningen av den nedlagda deponin Kvitten och fortsatt kartläggning av övriga nedlagda deponier ger på sikt minskade utsläpp till mark och vatten samt även minskade utsläpp till luft.

Ekonomi

Finansiering av avfallshantering i kommunen

Den kommunala avfallsverksamheten finansieras via avgifter och inte med skattemedel. Avgifterna regleras i renhållningstaxan som beslutas av kommunfullmäktige, se även kapitel 0. Vilka tjänster som får finansieras av avfallstaxan styrs av lagstiftning, Miljöbalken 27 kap. Avgifterna i taxan ska finansiera insamling och behandling av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall från verksamheter. Avgifterna ska även finansiera återvinningscentralerna Kvitten och Läggesta, planering, utredning, kundtjänst och administration.

Avgifter på nya produkter och förpackningar finansierar insamling, via bestämda insamlingsplatser, och behandling av avfall som omfattas av producentansvar. Exempel på bestämda insamlingsplatser är återvinningsstationer för förpackningar och tidningar. De fastighetsägare som önskar hämtning av sorterat avfall, förpackningar och tidningar, vid fastigheten betalar avgift för den hämtningen. Den tjänsten kan ägare av flerbostadshus och verksamheter beställa som extratjänst.

Efter införande av sortering i olikfärgade påsar i en- och tvåbostadshus kommer även ägare av småhus att kunna välja den tjänsten. Det innebär att det blir lättare för boende att lämna sorterade avfall.

Insamling och behandling av övrigt avfall, industriavfall med mera, finansieras av de avgifter som företag och verksamheter betalar till privata entreprenörer eller till SEVAB för att omhänderta avfallet.

Andra ekonomiska styrmedel än de kommunala är skatt på avfall som deponeras, pant på returflaskor, skrotningspremier för bilar, producentansvarets förpackningsavgifter samt avgifter på batterier. Sådana avgifter och pantsystem är i huvudsak lagreglerade.

Konsekvenser av avfallsplanens åtgärdsprogram

Kostnaderna för avfallshantering ökar genom de åtgärder som behövs för att nå uppställda lokala och nationella mål. De största kostnaderna är förknippade med:

- sluttäckning av den nedlagda deponin på Kvittens avfallsanläggning. Kostnaden fördelas över flera år framöver. För detta finns det i dagsläget tillräckligt med reserverade medel,
- införande av insamling av matavfall med olikfärgade påsar för småhus och med separata kärl för flerbostadshus,
- kvalitetsförbättringar för att uppnå kundnöjdhetsmål t.ex. utökad service, tillgänglighet till återvinningscentraler eller mobila lösningar.

Kostnaderna för att genomföra dessa åtgärder påverkar framtida avfallstaxa.

Till andra åtgärder som medför kostnader, som inte bedöms rymmas inom den ordinarie budgeten för ansvarig verksamhet, hör:

- åtgärder vid nedlagda deponier, vilket gäller både Kommunstyrelsen och privata företag eller markägare beroende på vad ansvarsutredningen och kartläggningen av risker visar,
- utredning av möjligheter till samarbete med frivilligorganisationer för återbrukslösning på återvinningscentralerna. För utredningen ansvarar Teknik- och fritidsnämnden,
- anpassning av avfallsutrymmen med mera för ökad källsortering i kommunens lokaler och
- informationsinsatser där Kommunstyrelsen, Teknik- och fritidsnämnden eller Nämnden för hållbart samhälle är ansvariga; förebyggande av avfall, minimering av matsvinn, miljönytta med matavfallsinsamling, minimering av farligt avfall, information och mätning av nedskräpning samt kundundersökning.

För att genomföra åtagande enligt avfallsplanen kommer avfallstaxan med största sannolikhet att behöva höjas.

Genomförandet av avfallsplanen kan även medföra behov av förstärkning eller omprioritering med avseende på resurser och/eller personal för projektledning och beställarfunktion inom Teknik- och servicekontoret.

Kommunala styrmedel

I följande kapitel beskrivs de styrmedel som kommunen kan nyttja för att avfallsplanens mål ska kunna nås.

Lokala föreskrifter om avfallshantering

I Renhållningsordningen ingår kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering.

Föreskrifterna innehåller de kommunala bestämmelserna om avfallshantering. Föreskrifter om avfallshantering är ett verktyg för att styra hanteringen av hushållsavfall och en rättslig grund i det dagliga arbetet och vid tvister. Här kan exempelvis fastighetsinnehavare och verksamhetsutövare se vilka skyldigheter och vilket ansvar som vilar på olika aktörer. Föreskrifterna utgör komplement till gällande lagstiftning på området.

I föreskrifterna anges exempelvis att matavfall ska sorteras och lämnas skilt från annat avfall från det datum då SEVAB bestämmer att insamlingssystem för matavfall är redo att införas.

Information och kommunikation

Information och kommunikation är viktiga verktyg i arbetet med hållbar utveckling och kvalitativt bra avfallshantering. I arbetet med förebyggande av avfall och återanvändning är information ett kostnadseffektivt sätt bland andra att nå målen. Information om avfallshantering, återanvändning och återvinning var också ett av de förslag som allmänheten lyfte upp i enkätundersökningen och i andra kontakter med kommuninvånare och andra intressenter. Kommunen har också ett lagstadgat ansvar för information om både sådant avfall som omfattas av kommunalt renhållningsansvar och producentansvar.

Traditionellt har kommunikation inom avfallshantering inte utvecklats till ett strategiskt styrmedel. Avfallsfrågorna präglas av att hushåll och verksamheter ska engagera sig i hanteringen och samtidigt betala för att bli av med avfallet, vilket gör att de traditionella kanalerna kan vara svåra att använda. För att nå ut med information om resurseffektiv hantering av avfall behövs tydlig kommunikation som bygger på en helhetssyn om hållbar utveckling.

I den tidigare avfallsplanen nämns information som ett av: "Ökad information till samtliga hushåll och företag." I handlingsprogrammet listas det ett antal åtgärds punkter med koppling till information:

- Nr 4. Förbättrad information om avfall på kommunens hemsida
- Nr 9. Framtagning och utskick av nya informationsblad som når samtliga invånare
- Nr 10. Fördjupad information beträffande farligt avfall
- Nr 20. Kommunen erbjuder avfallsrådgivning till företag och verksamheter inom kommunen.

Åtgärd 4, 9 och 10 har delvis genomförts, åtgärd 20 har inte genomförts. Ansvaret för åtgärderna flyttades inte till SEVAB i överenskommelsen år 2009. Enligt överenskommelsen ansvarar SEVAB endast för information till allmänheten om de kommunala renhållningsföreskrifterna.

Eftersom ansvaret för information eller kommunikation angående förebyggande av avfall eller resurseffektiv avfallshantering inte delegerades till någon aktör (SEVAB, förvaltning), har informationsinsatserna varit ringa. Kommunens miljöenhet har på sin hemsida haft begränsad avfallsrelaterad information tillsammans med information om undantag från renhållningsordningen. Miljöinspektörer har också informerat företag och andra verksamheter om avfallshantering vid sina tillsynsbesök.

I SEVAB:s informationsblad till kunder som skickas ut en gång per kvartal finns möjlighet att informera om aktuell information inom avfallsområdet. Enligt de lokala föreskrifterna är fastighetsrättsinnehavare och nyttjanderättshavare skyldiga att informera den eller de som bor eller är verksamma i fastigheten om gällande regler för avfallshantering.

Enligt överenskommelsen mellan Strängnäs kommun och SEVAB AB ansvarar SEVAB för information till allmänheten om de kommunala renhållningsföreskrifterna. Detta innebär att informationsinsatser om t.ex. förebyggande av avfall eller producentansvar inte har genomförts.

Behovet av att utöka informationen till hushållen förstärks av den enkätundersökning som kommunen genomfört. Många hushåll efterfrågar såväl information om hur man minskar sina avfallsmängder som information om hur man källsorterar det avfall som uppkommer. Informationen bör ges ut till hushållen, finnas tillgänglig på kommunens och renhållarens hemsidor och på såväl återvinningsstationer som återvinningscentraler. Synpunkter från kommuninvånare tas emot och bearbetas främst av SEVAB:s kundtjänst och kommunikationsavdelning. SEVAB använder analoga och digitala informationsverktyg.

Effektiv avfallskommunikation måste naturligtvis anpassas till målgruppen och därför är det viktigt att identifiera de olika aktörerna, t.ex. fastighetsinnehavare, förvaltning, entreprenörer, nyinflyttade, boende i villor eller flerfamiljshus eller förskolan och skolan.

I syfte att långsiktigt säkerställa nivån och kvalitén på information och kommunikation bör löpande utvärderingar genomföras. SEVAB gör mätningar angående kundnöjdhet och från förvaltningens sida är ansvarig nämnd för utvärdering Teknik- och fritidsnämnden.

Förvaltningens kanaler för att nå ut med information och att ta emot inkommande synpunkter är t.ex. hemsidan, särskild information för de nyinflyttade, särskilda informationsmöten eller tidningen Aktuellt.

Taxa

För renhållningstaxan gäller självkostnadsprincipen som innebär att kommunen inte får ta ut högre avgift för hantering av hushållsavfall än vad verksamheten kostar. I lagstiftningen finns dock utrymme för att använda ekonomisk styrning inom kollektivet för att främja återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad hantering. Det innebär att kostnaden för enskilda tjänster inte behöver följa självkostnadsprincipen. Taxan är därmed ett viktigt styrmedel i utvecklingen mot en hållbar avfallshantering.

År 2013 togs beslut i kommunfullmäktige om att dela upp taxan i tre olika beslutsdokument. Ett beslutsdokument för slam, ett för latrin och ett för hushållsavfall utom slam och latrin. Vid förändringar behöver då bara den aktuella delen beslutas.

Taxan för hushållsavfall är uppdelad på en fast grundavgift och en rörlig hämtningsavgift.

Grundavgiften är en årlig avgift som ska bidra till att finansiera kostnader för drift av återvinningscentral samt behandling av avfall som lämnas på centralerna, insamling och behandling av grovavfall, farligt avfall och batterier samt kostnader för kundtjänst, avfallsplanering, utveckling och information.

Rörlig hämtningsavgift är en årlig avgift som ska täcka kostnader för insamling och behandling av kärl- och säckavfall. Nivån på den rörliga avgiften avgörs av kundens val av behållarstorlek och hämtningsintervall.

Tillsyn

Strängnäs kommun är genom nämnden för hållbart samhälle tillsynsmyndighet över avfallshanteringen enligt Miljöbalken. Nämnden har tillsyn över kommunens avfallshantering samt tillståndspliktiga och anmälningspliktiga avfallsanläggningar i kommunen, så kallade miljöfarliga verksamheter. Nämnden har även tillsyn över de avfallstransporter som sker inom kommunen.

Vad gäller gränsöverskridande avfallstransporter har kommunen och Länsstyrelsen ett delat tillsynsansvar. Kommunen ansvarar även för tillsyn över hur den kommunala renhållningsskyldigheten samt insamling av producentansvarsavfall uppfylls lokalt.

Den operativa tillsynen utövas av miljöenheten. Tillståndsgivande myndighet är Länsstyrelsen i Uppsala län. Tillsynsvägledande inom området är Länsstyrelsen i Södermanlands län och Naturvårdsverket. Lista över tillståndspliktiga och anmälningspliktiga avfallsanläggningar finns i bilaga 7.

Nämndens tillsyn inriktar sig på hur yrkesmässiga verksamheter hanterar sitt avfall. Områden som granskas är bl.a. hur sortering sker, att förvaring av farligt avfall sker på ett betryggande sätt, att företagen jobbar med att minska uppkomsten av avfall samt att verksamheterna sköter de journaler och anteckningar som krävs för att visa hur de hanterar sitt avfall. Kontroll av transportdokumentation vid transporter av farligt avfall sker också.

Nämnden tar emot klagomål om nedskräpning och har tillsyn över vidare hantering av ärendet. Det är inte alltid möjligt att få tag i den som har skräpat ned. Vid flera tillfällen är det kommunen som ser till att avfallet tas omhand.

Brott mot Miljöbalken, t ex olovlig kvittblivning av avfall på icke godkänd mottagningsplats ska åtalas till polisen. Det finns speciella miljöpoliserna som utreder miljöbrott. Åklagarmyndigheten utreder brott, väcker åtal och framträder i domstol. Miljöbrott hanteras parallellt med miljöenhetens verksamhet.

För tillsynen finns en behovsutredning framtagen som redogör för tillsynsbehovet. Behovsutredningen kommer att omfatta avfallsplanen. Utifrån behovsutredningen och tillgängliga resurser tas en tillsynsplan fram varje år. Där framgår vilka tillsynsinsatser som kommer att genomföras. Nämnden för hållbart samhälle har i tillsynsplanen möjlighet att prioritera insatser för att bidra till att avfallsplanens mål uppnås.

Organisation

I föreliggande kapitel beskrivs översiktligt den kommunala avfallsorganisationen. Vidare redogörs översiktligt för de organisatoriska konsekvenserna av genomförande av avfallsplanens åtgärdsprogram.

Nuvarande organisation

Kommunen har det formella beslutsansvaret och ansvarar utöver detta för myndighetsutövning inom renhållningsområdet via Nämnden för hållbart samhälle och Samhällsbyggnadskontoret genom miljöenheten.

I Strängnäs kommun har Teknik- och fritidsnämnden det politiska ansvaret för de uppgifter som i övrigt enligt lag eller annan författning ankommer på den kommunala nämnd som fullgör uppgifter inom renhållning. Teknik- och fritidsnämnden är politiskt ansvarig nämnd för kommunens avfallsverksamhet inklusive insamling av avfall och nyanläggning samt också för drift och underhåll av avfallsanläggningar (Kvitten och Läggesta).

År 2009 övertog det kommunala bolaget SEVAB ombesörjandet av den del av Strängnäs kommuns ansvar för renhållning inom kommunen som kan ombesörjas av annan, enligt 15 kap. Miljöbalken. SEVAB ansvarar för driften av återvinningscentralerna Kvitten och Läggesta.

Under år 2013 togs kommunala beslut om att bilda ett gemensamt driftbolag med Eskilstuna Energi & Miljö AB (EEM) och SEVAB. Driftbolaget kommer att driftsättas under år 2014.

Samverkan med andra kommuner

SEVAB är medlem i branschorganisationen Avfall Sverige samt den ekonomiska föreningen Def.Waste. Def.waste är ett nätverk för kommuner och kommunala bolag inom renhållning i regionen. Det finns även andra nätverksgrupper som SEVAB utbyter kunskap med.

Konsekvenser av avfallsplanens åtgärdsprogram

Genomförandet av åtgärderna i avfallsplanens åtgärdsprogram förutsätter engagemang från flera olika delar av kommunens organisation och från SEVAB som renhållare. Renhållaren är en nyckelaktör i arbetet men även kommunens förvaltning måste vara aktiv i arbetet som beställare och utvecklare.

Själva genomförandet av åtgärderna kräver tydlig ansvarsfördelning mellan förvaltningen och SEVAB och förstärkning av kompetens och resurser inom förvaltningen. Utökad service på återvinningscentralerna kommer att kräva ökad bemanning från bolaget.

Inom förvaltningen kommer arbetet med avfallsplanens åtgärdsprogram kräva en fortsatt dialog om ansvarsfördelning och roller.

Genomförande av de åtgärder som är nödvändiga för att uppnå avfallsplanens mål förutsätter ökade resurser för Teknik- och fritidsnämnden för bland annat information, uppföljning, utveckling från beställarens perspektiv och utökad samverkan med renhållaren samt utökade resurser som SEVAB kan styra i utveckling av avfallshantering, utökad service på återvinningscentraler och kvalitetssäkring av matavfallsinsamlingen.

Bilagor

Bilaga 1	Nulägesbeskrivning
Bilaga 2	Åtgärdsprogram
Bilaga 3	Nedlagda deponier
Bilaga 4	Lagar och mål
Bilaga 5	Uppföljning av mål och åtgärder i tidigare avfallsplan
Bilaga 6	Miljökonsekvensbeskrivning
Bilaga 7	Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall